

EERST GECONTROLEERD, DAN PAS GEZIEN

Een onderzoek naar hoe een gebrek aan professioneel profileren door de politie bijdraagt aan een vertrouwensbreuk met Gentse jongeren en hoe deze relatie vanuit een sociaal werkvisie kan worden versterkt.

Naam: Nisa Vander Beken

Opleidingsonderdeel: Bachelorproject

Opleiding: Bachelor sociaal werk

Jaar: 2025 – 2026

1° zittijd

**HO
GENT**

In de Gentse wijk Dampoort woont een opvallend grote groep kinderen en jongeren. Dampoort telt 3.666 kinderen en jongeren tussen 0 en 24 jaar, wat bijna een derde is van de totale bevolking in de wijk van 12.433 mensen (*Stad Gent, z.d.*). Deze jongeren hebben vaak een migratieachtergrond, met een groot aandeel jongeren met een Turkse of Oost-Europese nationaliteit (*Stad Gent, z.d.*). In het straatbeeld van Dampoort zijn zij sterk aanwezig, wat niet los kan worden gezien van de leefomstandigheden in de wijk. Veel jongeren brengen hun tijd door in de publieke ruimte, zoals pleinen en parken, onder meer omdat hun thuissituatie weinig ruimte of veiligheid biedt. Daarnaast is het aanbod aan sport- en vrijetijdsvoorzieningen in de wijk beperkt, wat ertoe leidt dat jongeren minder alternatieven hebben om hun vrije tijd zinvol in te vullen. In combinatie met schooluitval en jeugdwerkloosheid resulteert dit in een groep jongeren die zichtbaar en langdurig aanwezig is in de openbare ruimte (*Stad Gent, z.d.*).

Deze zichtbaarheid maakt hen ook kwetsbaar voor verhoogde politiecontrole. Verschillende jongeren geven aan zich vaker gecontroleerd te voelen door de politie op basis van hun uiterlijk, afkomst of aanwezigheid in de publieke ruimte. Dit fenomeen wordt aangeduid als ‘etnisch profileren’, het selecteren van personen voor politiecontroles op basis van etnische kenmerken in plaats van concreet gedrag of objectieve aanwijzingen (*European Network Against Racism & Open Society Justice Initiative, 2009*). Etnisch profileren is problematisch en onrechtvaardig omdat het ingaat tegen de principes van sociale rechtvaardigheid en mensenrechten uit de internationale definitie van het sociaal werk (*Sociaal Digitaal, z.d.*) en omdat het kan leiden tot stigmatisering van specifieke groepen.

Het herhaaldelijk ervaren van dergelijke controles heeft een aanzienlijke impact op het wederzijds vertrouwen tussen jongeren en de politie. Jongeren ontwikkelen gevoelens van onrechtvaardigheid en wantrouwen tegenover politie en andere instituties, terwijl politieagenten jongeren uit de wijk mogelijk steeds meer benaderen vanuit een risicoperspectief. Deze dynamiek kan leiden tot verdere polarisatie en een verstoorde relatie tussen beide groepen, wat de effectiviteit van politiewerk en preventie ondermijnt.

De stad Gent en de Gentse politie zetten verschillende initiatieven op om deze kloof te verkleinen en de dialoog met jongeren aan te gaan, zoals het Bureau Aanspreekpunt Scholen (BAS), de inzet van wijk- en jeugdinspecteurs en projecten zoals KOMBI. Deze initiatieven hebben als doel het vertrouwen te herstellen en preventief te werken aan betere relaties tussen jongeren en politie (*Lokale Politie Gent, z.d.*). Tegelijk roept dit vragen op over de effectiviteit en het bereik van deze projecten. In hoeverre slagen ze erin om ook jongeren en politieagenten te bereiken die minder sociaal geëngageerd zijn? En dragen deze initiatieven daadwerkelijk bij aan een betere vertrouwensrelatie en het verminderen van ethnic profiling, of blijven structurele mechanismen binnen politiewerking en -opleiding dit fenomeen in stand houden?

Vanuit persoonlijke observaties en gesprekken met jongeren tijdens mijn stageperiode wordt duidelijk dat ethnic profiling niet louter een theoretisch begrip is, maar een concreet ervaren probleem dat diep ingrijpt in het dagelijks leven van jongeren in Dampoort. Dit onderzoek vertrekt dan ook vanuit een sociaalrechtvaardig perspectief, waarbij de stem en ervaringen van jongeren centraal staan.

Aan de hand van een combinatie van literatuurstudie en praktijkonderzoek wordt onderzocht hoe ethnic profiling zich manifesteert binnen de Gentse context en welke impact dit heeft op het wederzijds vertrouwen tussen jongeren en de politie. Tot slot wordt ook onderzocht hoe we vanuit een sociaal werkperspectief kunnen zoeken naar oplossingen om deze relatie te versterken.

De praktijkinformatie werd verzameld via interviews met een Gentse jeugdinspecteur Wim (pseudoniem), politie-inspecteur in opleiding Thomas en Selim Kubat van het project KOMBI. Daarnaast werden gesprekken gevoerd met enkele jongeren uit de Dampoortwijk en werd de podcastaflevering 'War on drugs x Ethnic profiling' van *Mint To Be Tea* (Jong Gent in Actie vzw) geraadpleegd. In deze podcast komen drie gasten aan het woord: Hassan, hoofdinspecteur bij de Gentse politie; Cis, onderzoeker aan HoGent, voormalig straathoekwerker en lid van SMART on Drugs; en Idriss, student en ervaringsdeskundige in het thema ethnic profiling. (AI-tool Chatgpt werd in dit artikel gebruikt voor het verbeteren van taal en tekststructuur.)

In dit artikel staat volgende onderzoeksvraag centraal:

Hoe draagt het gebrek aan professioneel profileren door de politie bij aan een vertrouwensbreuk tussen Gentse jongeren en de politie, en hoe kan vanuit een sociaal werk visie gezocht worden naar oplossingen om die vertrouwensrelatie op te bouwen en te versterken?

WAT IS ETNISCH PROFILEREN?

Het gebrek aan professioneel profileren noemt men etnisch profileren (in het Engels ethnic profiling). Etnisch profileren wordt gedefinieerd als: "Het gebruik door politie-, veiligheids-, immigratie- of douanebeambten van generalisaties met betrekking tot ras, etniciteit, godsdienst of nationaliteit als reden voor verdenking bij het aansturen van discretionaire politieacties, in plaats van te kijken naar individueel gedrag of objectief bewijs. Het komt het duidelijkst naar voren in beslissingen van politieagenten wie zij staande houden voor identiteitscontrole, ondervraging, fouillering en soms arrestatie" (*European Network Against Racism & Open Society Justice Initiative, 2009*).

Amnesty International stelt dat etnisch profileren een vorm is van discriminatie en dus een schending van de mensenrechten. Ook het VN-Mensenrechtencomité beschouwt etnisch profileren als een ernstige mensenrechtenschending. Etnisch profileren kan plaatsvinden op organisatorisch niveau, wanneer procedures specifieke groepen viseren of op individueel niveau, wanneer een politieagent beslissingen neemt op basis van persoonlijke vooroordelen. Het gebeurt zowel bewust als onbewust. Men spreekt van bewust etnisch profileren wanneer een politieagent iemands huidskleur of afkomst openlijk als reden geeft voor een controle of fouillering of negatieve, stereotype uitspraken doet tegenover etnische minderheden. Etnisch profileren gebeurt ook naar aanleiding van onbewuste veronderstellingen, vooroordelen en stereotypen over etnische minderheden.

"Het zal den dienen wel geweest zijn"

Ook institutioneel racisme kan ervoor zorgen dat politie etnisch profileert. Dit betekent: "het collectieve falen van een organisatie om een geschikte en professionele dienst te verlenen aan mensen omwille van hun huidskleur, cultuur of etnische origine". Etnische minderheden worden hierdoor benadeeld (*Amnesty International Belgium, 2017*).

België heeft geen wettelijk kader om etnisch profileren tegen te gaan. De Wet op het Politieambt (WPA) stelt dat ‘redelijke gronden’ volstaan voor een identiteitscontrole. Wat die ‘redelijke gronden’ precies inhouden is niet duidelijk en in praktijk volgen politieagenten hun eigen subjectieve interpretatie of zelfs buikgevoel om te beslissen al dan niet een identiteitscontrole uit te voeren. Het is zeer problematisch dat controles uitgevoerd worden op basis van ‘het buikgevoel’ van een politieagent. Daarom is het belangrijk dat er een expliciet verbod op etnisch profileren in de WPA wordt opgenomen en dat er duidelijke richtlijnen komen tijdens de politieopleiding. Met zo’n verbod zou men de ernst van het probleem erkennen en wordt de wetgever gedwongen om etnisch profileren te definiëren (RoSa vzw, 2024).

HOE ERVAREN JONGEREN IN GENT POLITIECONTROLES EN ETNISCH PROFILEREN?

Het gebrek aan professioneel profileren van politie laat een sterke indruk na bij jongeren. Dat blijkt uit enkele getuigenissen van jongeren uit de Dampoortwijk.

Een jongere vertelde het volgende: “Ik wandelde onlangs over het station van Dampoort toen de politie me tegenhield. Ik had mijn hand gebroken en had dus een gips rond mijn pols. Ze vroegen wat er gebeurd was en ik zei dat ik gevochten had met de deur en dat de deur gewonnen had. De agent keek naar mij en zei ‘jaja de deur zeker?’. Deze opmerking is me heel hard bijgebleven.”

Deze opmerking toont aan hoe negatieve, stereotype uitspraken van politie een diepe indruk kunnen nalaten bij jongeren en hoe ze gecriminaliseerd worden op basis van vooroordelen.

“De controles werden op den duur een gewoonte. We zagen de politie afkomen en namen ons paspoort al klaar.” – Jongere uit Dampoort

Jeugdinspecteur Wim bevestigt bovenstaande uitspraak. Hij vertelt dat hij dit ook al meegemaakt heeft dat hij jongeren aanspreekt en ze spontaan hun identiteitskaart geven. Een heel spijtig fenomeen dat jongeren dit automatisch al doen. Dit toont ook aan hoe vaak jongeren dit meemaken. Wim probeert hier verandering in te brengen en gaat in dialoog met jongeren.

“Het werkt niet door overal identiteitskaarten te gaan vragen, dat werkt net averechts.”

Cis vertelt in de podcast over zijn ervaringen als voormalig straathoekwerker. Hij kwam toen heel vaak in contact met jongeren en vertelt: “Als ik iets geleerd heb van mijn gasten op straat dan is het dat zij niet tegen politie waren. Zij waren ook niet tegen strenge politie. Zij waren tegen onrechtvaardige politie. Zij waren tegen ethnic profiling en tegen die constante paspoortcontroles. Tegen bespot en uitgelachen worden en dergelijke. Ze waren niet tegen politie op zich. Daar zit het probleem niet. Het probleem zit in het omgaan met elkaar.”

Aan deze vaststelling van Cis kunnen we het begrip ‘procedurele rechtvaardigheid’ koppelen. Dit wil zeggen dat burgers de politie als legitiem zullen beschouwen en sneller zullen meewerken als ze het gevoel hebben dat de politie op een eerlijke en rechtvaardige manier handelt. Indien de bevolking merkt dat de politie gebruik maakt van oneerlijke praktijken en burgerrechten niet respecteert, zal dit leiden tot verzet, frustraties en opstand. Daarom is het cruciaal dat mensen en dus ook jongeren het gevoel krijgen dat ze eerlijk en correct wordt behandeld door de politie (De Vos, 2021).

GROTE NOOD AAN COMMUNICATIE TUSSEN JONGEREN EN POLITIE

Volgens het professioneel handelingskader, dat later in dit artikel zal worden toegelicht, moeten agenten uitleg geven bij het uitvoeren van controles. In praktijk zien we dat dit niet altijd gebeurt.

“We werden meerdere keren per dag gecontroleerd. Waarom? ‘Algemene controle’. Altijd hetzelfde antwoord.” – Jongere uit Dampoort

De manier waarop politie controles uitvoert is heel belangrijk. Idriss vertelt in de podcast dat hij soms doorvraagt als hij het antwoord ‘algemene controle’ krijgt. Maar hij geeft ook aan dat het nutteloos voelt om te blijven doorvragen als je al zo vaak op dezelfde plaats gecontroleerd werd. Ook hier merken we de machteloosheid van de jongeren en hun gevoel van ‘het beu’ te zijn.

“Wat is dat algemeen? Zo algemeen is dat niet.”

Daarom is het belangrijk dat er ruimte is voor dialoog bij een identiteitscontrole. Het is ook je recht als burger om tijdens een controle vragen te stellen en een uitleg te krijgen over de reden van controle (*Lokale Politie Gent, z.d.*).

WELKE IMPACT HEEFT ETNISCH PROFILEREN DOOR DE POLITIE OP JONGEREN?

Om te beginnen heeft etnisch profileren en discriminatie een impact op zowel het individu als de etnische minderheidsgroep waartoe dat individu behoort. Het uitvoeren van politiecontroles in de openbare ruimte versterkt vooroordelen en vijandigheid tegenover bepaalde groepen. Omstaanders zien hoe de persoon gecontroleerd wordt en vervallen in stereotype denkwijzen.

Jongeren die te maken krijgen met discriminatie of zich benadeeld of gecriminaliseerd voelen, kunnen ook wantrouwen en frustraties ontwikkelen naar de politie. Die frustraties kunnen omslaan in geweld of tolerantie voor geweld (*Amnesty International Belgium, 2017*). Ook Idriss geeft aan in de podcast dat hij situaties heeft zien escaleren door herhaalde, onrechtvaardige politiecontroles.

“Niet elke jongen op een plein met een Gucci petje en een trainingspak is direct een drugsdealer.”

Idriss vertelt dat etnisch profileren echt een groot probleem is. “Als er in een bepaalde wijk gasten aan het voetballen zijn, uiteraard hebben die dan allemaal een trainingspak aan. Waarschijnlijk hebben ze ook allemaal een Gucci petje of een Louis Vuitton tasje, maar maakt dat dan direct van hen iemand verdacht?” Dat moet je volgens hem bekijken in de context en vooral de buurt waarin je zit.

Ook jeugdinspecteur Wim vertelt over de gevolgen die hij merkt in zijn dagelijks werk met jongeren. Hij merkt op dat slechte ervaringen met de politie veel langer blijven hangen dan positieve. Dit heeft verschillende gevolgen. Om te beginnen zorgt dit voor een generalisatie van ‘DE’ politie. Jongeren bekijken elke politieagent op een negatieve manier door eigen negatieve ervaringen of verhalen van vrienden. Het gebrek aan professioneel profileren heeft dus een collectieve impact en schaadt het vertrouwen in de hele werking van de politie. Dit zorgt er dus

ook voor dat hij als jeugdinspecteur ook wantrouwen van jongeren ervaart. Hij geeft toe dat er nog steeds jongeren zijn die niet met hem willen spreken en vertrekken als ze hem zien aankomen. Hij weet dat die jongeren geen slechte ervaring gehad hebben met hem persoonlijk, maar een negatief beeld ontwikkeld hebben naar politie in het algemeen. Sommige jongeren stellen hun visie soms wel bij eens ze hem beter leren kennen en geleidelijk aan een vertrouwensband opbouwen. Wim geeft wel toe dat dit een moeilijk proces is dat veel inspanning vraagt. Hoe jongeren tijdens hun jeugd tegenover politie staan, beïnvloed ook de manier waarop ze later in hun volwassen leven zullen omgaan met politie.

Hassan bevestigt dit standpunt van Wim. Jongeren zijn beïnvloedbaar door hun vrienden. Als een vriend van hen al een paar negatieve ervaringen heeft gehad met de politie en deze verhalen vertelt in de groep, kan hij de rest van de groep meetrokken in dat negativisme. Zo vergroot het wantrouwen en verandert de beeldvorming van jongeren over de politie.

Er ontstaat volgens Idriss een polarisatie tussen jongeren en politie. Politieagenten bestempelen bepaalde wijken als ‘probleemwijken’ en gaan daar sneller conflicten meemaken. Jongeren krijgen op die manier ook een negatief beeld van de politie en denken: “Ze zijn daar weer, wat moeten ze nu weer hebben”. Zo ontstaat er een heel ongezond klimaat tussen de twee en versterkt dat wij-zij denken nog meer.

WELKE GEVOLGEN ZIJN ER BIJ DE POLITIE?

Politie gaat bepaalde etnische minderheden criminaliseren en stigmatiseren. Dit wordt vaak gerechtvaardigd met de uitspraak: “Die groep is nu eenmaal oververtegenwoordigd in de criminaliteitsstatistieken, dus we moeten wel een bepaald beeld hebben over hun”. Amnesty International spreekt dit echter tegen. Uit onderzoek in Nederland bleek ook al dat etnisch profileren geen doeltreffende manier van criminaliteitsbestrijding is. Hier speelt het probleem van de selffulfilling prophecy. Door meer te focussen op het controleren van een bepaalde groep, zal de politie waarschijnlijk meer criminelen vinden in deze groep en niets vinden bij groepen die niet gecontroleerd worden. Mensen uit andere groepen die wel betrokken zijn bij criminele activiteiten blijven ongecontroleerd en worden niet opgespoord. Er ontstaat als het ware een blinde vlek voor die groepen. Dit leidt tot de valse veronderstelling dat de meeste misdrijven gepleegd worden door de leden van de gecontroleerde groep (*Amnesty International Belgium, 2017*).

Ook de legitimiteit en doeltreffendheid van de politie lijdt onder etnisch profileren. Slachtoffers ontwikkelen een negatief beeld over de politie en deze grote vertrouwensbreuk belemmert het politiewerk (*RoSa vzw, 2024*).

OP WELKE MANIER WORDT ER INGEZET OP DE PREVENTIE VAN ETNISCH PROFILEREN?

In 2020 hebben vier lokale politiezones (Gent, Antwerpen, Brussel Noord en Rivierenland) een handelingskader voor professioneel handelen ontwikkeld. Dit handelingskader houdt rekening met de 4 stappen van een correcte identiteitscontrole, namelijk: selecteren, uitleggen, omgang en reflecteren. Het doel van dit handelingskader is om controles zo correct mogelijk te laten verlopen. Op basis van dit kader werd ook de digitale opleiding ‘professioneel profileren en controleren’ opgestart voor alle politiemensen, waarin men leert dit toe te passen in praktijk (*Hannah Arendt Instituut, 2025*).

Hoewel politieagenten zich dus wel degelijk moeten houden aan enkele voorwaarden bij het uitvoeren van een identiteitscontrole, kunnen deze voorwaarden breed en subjectief geïnterpreteerd worden.

“Je hebt altijd rotte appels, maar bij de politie kan dit gewoon niet.”

Het is daarom nodig om specifieke en bindende politierichtlijnen te hebben over hoe de discretionaire bevoegdheden in de Wet op het Politieambt (WPA) moeten toegepast worden bij een identiteitscontrole (*Amnesty International Belgium, 2017*). De WPA van 5 augustus 1992 is het fundamentele Belgische wettelijke kader dat de opdrachten, bevoegdheden, verplichtingen en verantwoordelijkheden van de (lokale en federale) politie definieert (*Wet betreffende het politieambt, 1992*). Het WPA is eigenlijk onze ‘bijbel’ over wat we wel en niet mogen doen, zegt Thomas.

HOE WORDEN POLITIEAGENTEN VOORBEREID TIJDENS DE POLITIEOPLEIDING OM CORRECT OM TE GAAN MET JONGEREN EN ETNISCH PROFILEREN?

Uit de input van Thomas, inspecteur in opleiding, jeugdinspecteur Wim en hoofdinspecteur Hassan blijkt een gedeelde kritiek op de beperkte duur en inhoudelijke focus van de huidige politieopleiding, in het bijzonder over het werken met jongeren.

Thomas geeft aan dat studenten tijdens de opleiding nauwelijks in contact komen met jongeren als doelgroep, aangezien casussen en rollenspelen op volwassenen zijn gericht. Hierdoor stappen beginnende agenten het werkveld in zonder voldoende voorbereiding op jeugdcommunicatie, het combineren van gezag met nabijheid en het omgaan met wantrouwen bij jongeren, wat kan resulteren in een eerder procedurele en afstandelijke aanpak die door jongeren als vijandig of onpersoonlijk wordt ervaren.

Jeugdinspecteur Wim sluit hierbij aan en vertelde zich onvoldoende voorbereid te voelen om correct met jongeren om te gaan, doordat de opleiding weinig praktijkgericht aandacht besteedt aan jeugdproblematieken en de beperkte kennis hierover snel vervaagt. Ook het vak ‘maatschappelijke fenomenen’ werd afgeschaft.

“Wij gingen toen met heel de klas naar een moskee om te luisteren naar een Iman die vertelde over het geloof. We moesten ook een aantal uur vrijwilligerswerk doen. Ik vond dit goede maatregelen. Het zit ook daar weer in tijdsgebrek dat dit nu niet meer gebeurt. Alles moet op 1 jaar gepropt worden en ze beseffen zelf ook wel dat dat te weinig tijd is.”

Dit gebrek aan duurzame kennis vergroot volgens hem het risico op stereotypering en handelen op basis van routine en aannames. Daarnaast verwijst de jeugdinspecteur naar buitenlandse voorbeelden, zoals Scandinavië en Duitsland, waar politieopleidingen universitair zijn en vier tot vijf jaar duren, wat volgens hem leidt tot beter opgeleide agenten, zeker in een context waarin het takenpakket van de politie steeds ruimer wordt.

Ook hoofdinspecteur Hassan benadrukt dat de huidige politieopleiding van ongeveer anderhalf jaar te kort is en overvol zit met juridische vakken zoals strafrecht, administratief recht en publiek recht, waardoor er nauwelijks ruimte overblijft voor thema's zoals communicatie en etnisch profileren. Hoewel deze onderwerpen wel aan bod komen in de vorm van basispakketten, acht hij deze ontoereikend. Ook Hassan wijst erop dat in andere landen, zoals Nederland, de politieopleiding drie jaar duurt, wat volgens hem absoluut nodig is gezien de brede en complexe verwachtingen ten aanzien van politieagenten, die zowel juridisch-technisch sterk als sociaal en communicatief vaardig moeten zijn (*JGiA vzw x Comon, 2025*).

De opleiding is te kort en voldoet niet meer aan de complexiteit van onze samenleving vandaag. Dat staat ook in het beleids- en visierapport uit 2023 met aanbevelingen voor de hervorming van de Belgische politie, opgesteld door de Staten-Generaal van de Politie (SEGPOL). De opleiding wordt nog steeds georganiseerd zoals 15 jaar geleden, terwijl onze maatschappij steeds complexer wordt en snel verandert. Er wordt daarom gesproken over een andere, meer modulaire aanpak tegen 2030.

OP WELKE MANIEREN WORDT ER INGEZET OP EEN BETERE VERTROUWENSRELATIE TUSSEN JONGEREN EN POLITIE?

Vanuit de Gentse politiezone worden er actief inspanningen gedaan om een goede relatie met jongeren op te bouwen. Ze werken actief samen met scholen door schoolbezoeken te organiseren en het Bureau Aanspreekpunt Scholen (BAS) op te richten, waar scholen terecht kunnen met al hun vragen. De Gentse politie probeert de relatie met jongeren ook te versterken door jeugdinspecteurs in het leven te roepen en deel te nemen aan verbindende activiteiten zoals het KOMBI project (*Lokale Politie Gent, z.d.*).

Jeugdinspecteurs

Sinds mei 2011 heeft de Gentse politie zes jeugdinspecteurs in dienst. Dat betekent 1 jeugdinspecteur per hoofdcommissariaat. Wim, een Gentse jeugdinspecteur legt tijdens ons interview uit wat jeugdinspecteurs zijn, hoe ze te werk gaan en vanuit welke visie zij werken.

Jeugdinspecteurs zijn gespecialiseerde politie-inspecteurs die zich richten op het werken met minderjarigen binnen een stedelijke context. Ze worden pas jeugdinspecteur na eerdere ervaring binnen de politie en doorlopen een bijkomende selectieprocedure, gevolgd door een intensieve inwerkperiode met stages bij onder andere jeugdcriminaliteit, parket en slachtofferbejegening. Binnen elk commissariaat werken jeugdinspecteurs samen met maatschappelijk inspecteurs en staan zij onder leiding van een politieassistent met een sociaalwerkdiploma.

In hun dagelijkse werking hanteren jeugdinspecteurs een laagdrempelige en relationele aanpak. Ze zijn zichtbaar aanwezig in de leefwereld van jongeren, bijvoorbeeld in parken, scholen en buurten. Ze werken vaak in burgerkledij om afstand te verkleinen. De nadruk ligt op

aanspreekbaarheid en nabijheid. Jongeren mogen hen met de voornaam aanspreken en kunnen hen op sociale media contacteren als ze vragen hebben. Deze manier van werken staat bewust tegenover een louter repressieve politieaanpak en is gericht op het opbouwen van vertrouwen.

Jeugdinspecteurs komen wel vaak in contact met jongeren in het kader van strafrechtelijke feiten, maar trachten deze contacten te kaderen binnen een bredere preventieve en opvoedkundige benadering. Vertrouwen ontstaan ook niet door de afwezigheid van een sanctie, maar door een rechtvaardige, respectvolle behandeling. Ze zetten in op dialoog, uitleg en respect, zowel tijdens informele ontmoetingen als bij verhoren of huisbezoeken. Zo worden jongeren en hun ouders persoonlijk geïnformeerd over procedures en mogelijke gevolgen. Deze aanpak is erop gericht escalatie te voorkomen en jongeren zo veel mogelijk weg te houden van een verder strafrechtelijk traject.

Daarnaast vervullen jeugdinspecteurs een belangrijke brugfunctie tussen politie, gezin, school en hulpverlening. Ze signaleren verontrustende opvoedingssituaties en verwijzen door. Ze proberen ook goede samenwerkingen aan te gaan met jeugdwelzijnsorganisaties, scholen en het CLB.

‘Uiteindelijk hebben we ook allemaal hetzelfde doel en dat is om de jongeren op het rechte pad te houden.’

De onderliggende visie van jeugdinspecteurs vertrekt vanuit het idee dat jongeren zich in een kwetsbare en ontwikkelingsgevoelige levensfase bevinden en daarom een andere benadering vragen dan volwassenen. Ze geloven dat vertrouwen kan worden opgebouwd en hersteld door een respectvolle behandeling, consistente aanwezigheid en erkenning van de leefcontext van jongeren. Tegelijk erkennen ze dat negatieve ervaringen met politie zoals etnisch profileren een grote impact hebben op het vertrouwen van jongeren in de politie als instituut. Vanuit hun visie trachten jeugdinspecteurs een tegengewicht te bieden door in te zetten op rechtvaardige, menswaardige en relationele politiezorg.

Volgens Wim is de eerste kennismaking met politie cruciaal in de beeldvorming van jongeren naar politie. Slechte ervaringen blijven veel langer hangen dan positieve en kunnen zorgen voor een vertekend en negatief beeld van ‘de politie’ als geheel. Daarom probeert hij jongeren op een positieve manier te laten kennis maken met politie door langs te gaan op scholen en mee te doen aan het KOMBI-project.

KOMBI project

Selim van vzw Kubats vertelde tijdens ons interview hoe KOMBI ontstaan is, wat de visie erachter is en wat ze willen bereiken met het project.

Het KOMBI-project is een verbindend initiatief tussen jongeren en politie, opgezet door vzw Kubats in Gent en ontstaan in 2015 vanuit een bokscub in de Brugse Poort. Binnen deze werking deelden jongeren herhaaldelijk ervaringen van onterechte politiecontroles, discriminatie en wantrouwen tegenover de politie. Deze signalen, die ook door de oprichters werden herkend vanuit hun eigen jeugd in de wijk, vormden de aanleiding om jongeren en politie op een andere manier met elkaar in contact te brengen. In plaats van confrontatie of afstand werd bewust gekozen voor laagdrempelige, gezamenlijke activiteiten zoals boksen, koken en

dialogmomenten, waarbij jongeren en politie elkaar ontmoeten buiten de klassieke context van controle en handhaving.

De eerste activiteit bestond uit een kookmoment waarbij jongeren kookten voor politieagenten, gevolgd door een gezamenlijk eetmoment en informele gesprekken. Deze opzet bleek bijzonder krachtig, omdat beide groepen elkaar voor het eerst ontmoetten in een gelijkwaardige setting. Jongeren kregen de kans om de persoon achter het uniform te leren kennen, terwijl politieagenten jongeren ontmoetten in een context die losstond van probleemgedrag of zogenaamde overlast. De positieve ervaringen van deze eerste activiteiten vormden de basis voor de verdere uitbouw van KOMBI, dat later ook bokstrainingen, dialoogtafels en rollenspellen organiseerde. Boksen diende daarbij niet louter als sport, maar als middel om spanningen te kanaliseren en vertrouwen op te bouwen via gedeelde ervaring.

De visie achter het KOMBI-project vertrekt vanuit een mensgerichte benadering waarbij zowel jongeren als politie worden gezien als mensen met eigen ervaringen en perspectieven. Jongeren, en in het bijzonder jongeren met een migratieachtergrond, worden gezien als mensen die vaak geconfronteerd worden met herhaalde en ongelijke politiecontroles. Deze ervaringen leiden tot wantrouwen tegenover de politie, maar ook tot gevoelens van vermoedheid, machteloosheid en het idee voortdurend te moeten bewijzen dat men “een goeie” is. Dit wijst op de sterke psychologische impact van etnisch profileren bij jongeren. Ook de politie wordt in het project niet als 1 groot geheel gezien. Jongeren leren de agenten op een andere manier kennen, in een context waar wel ruimte is voor dialoog en ontmoeting. Zo zien ze de persoon achter het uniform en zien ze ook de menselijke kant van de politie, wat ook kan zorgen voor verbinding.

HOE EFFECTIEF ZIJN DIE INITIATIEVEN OM HET VERTROUWEN TUSSEN JONGEREN EN POLITIE TE VERSTERKEN?

Jeugdinspecteur Wim nam al meermaals deel aan het KOMBI-project en vertelde zijn ervaring. Naar zijn gevoel werken deze projecten wel. Hij heeft in praktijk al heel goede dingen gezien en is voorstander. Hij gaf het voorbeeld van een jongen die op verhoor moest komen voor vandalisme en hem al herkende van KOMBI. Dit verlichtte de sfeer tijdens het verhoor en gaf Wim ook het gevoel dat hij beter kon doordringen tot de jongen.

Ook hoofdinspecteur Hassan bevestigt dat hij van collega's al verschillende positieve verhalen heeft gehoord. Jongeren reageren anders op politieagenten die herkend worden vanuit een bokstraining (*JGiA vzw x Comon, 2025*).

Selim van KOMBI vertelt dat hij veel positieve reacties krijgt van jongeren en politieagenten. Sommige jongeren geven aan dat zij de politie na deelname anders bekijken en zich meer erkend voelen. Ook politieagenten ervaren dat zij jongeren later op straat opener en minder vanuit vooroordelen benaderen en sneller informele interacties aangaan.

“Dit soort projecten zijn geen wondermiddel.”

Selim benadrukt wel dat dergelijke initiatieven geen wondermiddel zijn en geen structurele oplossing bieden. De opgebouwde vertrouwensrelatie blijft zeer kwetsbaar en kan niet op tegen

jarenlange negatieve ervaringen of tegen structurele problemen binnen de politie, zoals de beperkte aandacht voor sociale vaardigheden in de opleiding en de sterke focus op controle en handhaving. Selim benadrukt ook het belang van structurele verankering. Momenteel zijn dergelijke initiatieven afhankelijk van tijdelijke middelen en individueel engagement van de jongeren en politie. Daardoor blijft de impact echter beperkt. Verbindende projecten zouden een vast onderdeel moeten worden om de relatie tussen jongeren en politie te versterken.

Ook de politie is zich ervan bewust dat sociale en verbindende activiteiten met jongeren duurzaam moeten zijn en dat het probleem niet met 1 voetbalwedstrijd zal worden opgelost. Aan de hand van samenwerkingen met scholen en jongerenorganisaties willen ze jongeren ontmoeten in een niet-conflictueuze context om een betere relatie op te bouwen. Dat staat in het beleids- en visierapport uit 2023 met aanbevelingen voor de hervorming van de Belgische politie, opgesteld door de Staten-Generaal van de Politie (SEGPOL).

BEREIKEN WE NIET ALLEEN DE SOCIAAL WENSELIJKE AGENTEN EN JONGEREN MET DEZE PROJECTEN?

Selim vertelt in het interview dat binnen KOMBI vooral sociaal geëngageerde agenten deelnemen, zoals wijkagenten en jeugdinspecteurs, maar dat het soms ook lukt om meer sceptische of controlerend ingestelde agenten te betrekken. Hij gaf als voorbeeld hoe een agent die zichzelf aanvankelijk als “cowboy” zag en kritisch stond tegenover het project, gaandeweg zijn beeld over jongeren bijstelde en later zelfs collega’s begon te motiveren om deel te nemen. Dit toont aan dat persoonlijke ontmoetingen bestaande overtuigingen kunnen doen verschuiven, al blijft deze verandering sterk afhankelijk van individuele bereidheid.

Ook Hassan bevestigt dit in de podcast. Hij vertelt: “Dat is de valkuil van zo’n projecten. Ik zie dat het meestal dezelfde politieagenten zijn die deelnemen aan KOMBI. Dat zijn politieagenten die maatschappelijk geëngageerd zijn en die heel hard bezig zijn met antiracisme, met jongeren, kansen geven en noem maar op. Ik zou heel graag veel meer mensen zien deelnemen aan die projecten, maar dat is een uitdaging voor de toekomst om nog meer mensen te betrekken. Als je meer politieagenten bereikt in het korps, dan heb je procentueel meer kans op goeie contacten met bevolking. Het stelt mij wel gelukkig dat er vanuit het korps nu wel een visie is dat we daar echt in moeten investeren, want er zijn ooit andere tijden geweest.”

Ook jeugdinspecteur Wim bevestigt dat het meestal dezelfde jongeren zijn die meedoen of juist niet meedoen aan zo’n projecten.

WELKE ROL KAN SOCIAAL WERK OPNEMEN IN HET VERSTERKEN VAN EEN RECHTVAARDIGE EN VERTROUWENSVOLLE RELATIE TUSSEN JONGEREN EN POLITIE?

Vanuit het sociaal werk is het belangrijk dat we etnisch profileren blijven erkennen en aankaarten als maatschappelijk probleem. Jongeren mogen niet het gevoel krijgen dat het normaal is of het 'er nu eenmaal bij hoort' dat zij vaker en op een onrechtvaardige manier gecontroleerd worden.

We moeten blijven inzetten op sensibilisering rond etnisch profileren bij politie en inzetten op verbindende projecten tussen jongeren en politie. Zoals ook Selim aangaf in ons interview, zou het niet onnodig zijn dat projecten zoals KOMBI structureel verankerd zouden worden. Dit soort projecten zorgt voor dialoog, verbinding en opbouw van vertrouwen en is dus cruciaal in de weg naar een betere vertrouwensrelatie tussen jongeren en politie. Sociaal werk kan hier een brugfunctie opnemen door veilige ruimtes te creëren waar jongeren en politie elkaar ontmoeten.

Uit dit artikel kunnen we concluderen dat er nog heel wat werk aan de winkel is. Etnisch profileren kan je niet structureel uitroeien, maar vanuit het sociaal werk kunnen we wel ons uiterste best doen om dit te beperken. Door te sensibiliseren en bruggen te slaan tussen jongeren en politie zetten we al een stap in de goede richting naar een duurzame relatie tussen de twee.

BIBLIOGRAFIE

Amnesty International Belgium. (2017). *ETNISCH PROFILEREN BIJ DE POLITIE ANALYSE VAN HET JURIDISCH KADER IN BELGIË* [PDF]. https://www.amnesty-international.be/sites/default/files/bijlagen/etnisch_profileren_bij_de_politie_analyse_van_het_juridisch_kader_in_belgie_0.pdf

Dalle, J.-L., De Kimpe, S., De Landsheer, J., Roegiers, N., Libois, O., Delcourt, V., & Tange, C. (Eds.). (2023). *Staten-Generaal van de Politie: Een blauwdruk voor de politie van de toekomst* (Publicatie SEGPOL). BeSafe. https://www.besafe.be/sites/default/files/2023-03/Publicatie%20SEGPOL_0.pdf

De Vos, L. (2021). *FCK THE POLICE? Percepties van jongeren over de politie: Een kwalitatief onderzoek naar de meningen en houdingen van jongeren t.a.v. de politie sinds de coronacrisis** [Ongepubliceerde bachelorscriptie, Vrije Universiteit Brussel]. Scriptiebank. <https://scriptiebank.be/scriptie/2021/fck-police-percepties-van-jongeren-over-de-politie-een-kwalitatief-onderzoek-naar-de>

European Network Against Racism & Open Society Justice Initiative. (2009, oktober). *ENAR factsheet 40: Etnisch profileren* [PDF]. Policewatch.be. https://policewatch.be/files/Factsheet-ethnic-profiling-20091001-DUT_0.pdf

Hannah Arendt Instituut. (2025, 26 mei). *ProProfile: Professioneel profileren en controleren*. <https://hannah-arendt.institute/project/proprofile-professioneel-profileren-en-controleren/>

Jong Gent in Actie vzw x Comon. (Host). (2025, 8 december). *War on drugs x ethnic profiling* (Aflevering 7) [Podcastaflevering]. In *Mint To Be Tea*. Spotify. <https://open.spotify.com/episode/4KF2QJOSxzfcMQ2q1qW2Z4?si=bf58933f162247c5>

Lokale Politie Gent. (z.d.). *Identiteitscontrole – wederzijds respect bij politiecontroles*. Politie.be. <https://www.politie.be/5415/vragen/rechten-en-plichten/identiteitscontrole-wederzijds-respect-bij-politiecontroles>

Lokale Politie Gent. (z.d.). *Jongeren en politie*. Politie.be. <https://www.politie.be/5415/over-ons/jongeren-en-politie/jongerenwerking>

Persoonlijke communicatie, Selim Kubat – vzw Kubats, 9 december 2025

Persoonlijke communicatie, Thomas, politie-inspecteur in opleiding, 10 januari 2025

Persoonlijke communicatie, Wim (pseudoniem) jeugdinspecteur, 20 januari 2026

RoSa Vzw. (2024, 20 maart). *21.03 | Etnisch profileren*. <https://rosavzw.be/nl/nieuwsbrieven/pers-pectief/edities-2024/21-03-etnisch-profileren>

Sociaal Digitaal. (z.d.). *Globale definitie van het sociaal werk*. <https://www.sociaaldigitaal.nl/p/globale-definitie-van-het-sociaal-werk/4495>

Stad Gent. (z.d.). *Dampoort | Met hoeveel in* <https://hoeveelin.stad.gent/wijken/dampoort/>

Stad Gent. (z.d.). *Dashboard: Demografie - Binnenstad*.

<https://gent.buurtmonitor.be/mosaic/dashboard/jeugd/cijfers-op-wijkniveau/demografie---wijk>

Stad Gent. (z.d.). *Dashboard: Nationaliteit en herkomst - Binnenstad*.

<https://gent.buurtmonitor.be/mosaic/dashboard/nationaliteit-en-herkomst>

Stop Ethnic Profiling. (2020). *Statement NL-03* [Afbeelding]. Stop Ethnic Profiling.

<https://stopethnicprofiling.be/wp-content/uploads/2020/07/Statement-NL-03.png>

Wet betreffende het politieambt. (5 augustus 1992). *eJustice.be*.

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1992080552&table_name=wet